

Måndagen den
17 maj 1976

Måndagen den 17 maj

Kl. 15.00

§ 1 Justerades protokollet för den 7 innevarande månad.

§ 2 Herr talmannen meddelade att fru Ryding denna dag återtagit sin plats i riksdagen, varigenom herr Wernerds uppdrag som ersättare för henne upphört.

§ 3 Om kompensation till Bollnäs kommun för kostnader för ändrad kommunindelning

Herr kommunministern GUSTAFSSON erhöll ordet för att besvara herr Westbergs i Ljusdal (fp) den 4 maj anmälda fråga, 1975/76:345, och anförde:

Herr talman! Herr Westberg i Ljusdal har med anledning av regeringens beslut att föra över förutvarande Alfta kommun från Bollnäs till Ovanåkers kommun frågat mig vilken kompensation jag avser att föreslå till Bollnäs kommun för de kostnader som indelningsändringen medför.

Lagen om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning ger inte regeringen någon befogenhet att bevilja bidrag till kommuner som berörs av indelningsändring. Regeringen har därför inte kunnat tillmötesgå Bollnäs kommuns begäran om kompensation av statliga medel för de kostnader som indelningsändringen kan medföra. Om kommunens ekonomiska ställning påtagligt skulle försämrats kan ansökan om extra skatteutjämningsbidrag göras till regeringen.

Jag vill erinra om att jag den 27 september 1974 har tillsatt en särskild utredning med uppgift att göra en översyn av indelningslagen. Enligt direktiven skall utredningen även överväga frågan om ändringar i nu gällande bestämmelser om ekonomisk reglering vid indelningsändringar.

Herr WESTBERG i Ljusdal (fp):

Herr talman! Först ett tack till kommunministern för svaret. Det fanns ett positivt besked där. Jag tänker på vad kommunministern säger om möjligheterna att söka extra skatteutjämningsbidrag.

Jag vill också i sammanhanget uttala min tillfredsställelse över det beslut som kommunministern och regeringen tog den 29 april om överföring av f. d. Alfta kommun till Ovanåkers kommun. Det beslutet visar en hänsyn till den lokala opinionen som enligt min mening är lovvärd. Man kan bara beklaga att insikten om behovet att låta den lokala opinionen påverka beslutet så länge lyste med frånvaro. Uppvaktningar inför det första beslutet år 1972, där jag själv f. ö. deltog, kunde inte förmå

*Om kompensation
till Bollnäs
kommun för
kostnader för
ändrad kommunin-
delning*

Måndagen den
17 maj 1976

*Om kompensation
till Bollnäs
kommun för
kostnader för
ändrad kommunin-
delning*

regeringen att visa samma hänsyn vid det tillfället. Att regeringen nu ändrat mening och beslutat i enlighet med uppfattningen hos alltaborna, dvs. majoriteten bland dem, måste tolkas så att regeringen insett att det förra beslutet var felaktigt.

Bollnäs kommun har ingen skuld i detta och bör enligt min mening hållas skadeslös när regeringen nu river upp sitt tidigare beslut. Det var också den förutsättning som Bollnäs kommunfullmäktige angav som villkor för en indelningsändring.

Så här skrev Bollnäs kommun ordagrant: "Endast under förutsättning att en sådan indelningsändring sker 1977-01-01 och att Bollnäs kommun av statsmedel ersätts för samtliga omkostnader för densamma och därav uppkomna ekonomiska förluster finner vi den acceptabel."

När kommunministern i TV angav att samförstånd mellan kommunerna var av avgörande betydelse för det ändrade beslutet så måste Bollnäs kommuns villkor om kostnadsersättning från staten ha funnits med i bilden.

Onekligen blir det en del extrakostnader. Mycket arbete som nedlagts på planering och budgetarbete måste göras om, men framför allt är det fråga om en överdimensionering av förvaltningen, vilket under ett övergångsskede drabbar Bollnäs kommun.

Nu säger statsrådet: "Lagen om ändring i kommunal och ecklesiastisk indelning ger inte regeringen någon befogenhet att bevilja bidrag till kommuner som berörs av indelningsändring."

Men detta fall, att man river upp ett av regeringen fattat beslut, är alldeles exceptionellt och såvitt jag kan bedöma det annorlunda. I detta läge menar jag att det måste finnas en möjlighet för regeringen att kompensera Bollnäs kommun för havda kostnader.

Det borde finnas en möjlighet att lägga fram en proposition, där regeringen föreslår riksdagen att bevilja ett skäligt bidrag för de kostnader som åsamkats Bollnäs kommun, som inte har någon skuld i det skedda och därför, som jag ser det, rätteligen bör kompenseras. Anser inte kommunministern att det finns en sådan möjlighet?

Herr kommunministern GUSTAFSSON:

Herr talman! Först vill jag säga att regeringen inte ansett att det förra beslutet var fel. Alfta tillhör i näringsgeografiskt hänseende såväl Bollnäs som Ovanåker. Jag är säker på att om viljan till samarbete varit utmärkande för den tidigare gjorda sammanläggningen hade också Bollnäs kommun kunnat utvecklas till en bra kommun utan de ändringar som nu företagits.

Vad regeringen nu gjort är att vi bifallit en framställning från två kommuner att ett område skall överföras till ett annat. Det har gjorts vid flera tillfällen och är inte på något sätt en unik situation. Det skulle vara en ganska orimlig tanke att staten, om två kommuner begär att ett område skall överföras från den ena kommunen till den andra, skulle erlägga de för endera kommunen uppkommande kostnaderna. Här har

*Om kompensation
till Bollnäs
kommun för
kostnader för
ändrad kommunin-
delning*

vi bifallit två kommuners framställning, och det kan inte ha varit bristande kunskap hos förslagsställarna i Bollnäs om vad indelningslagen innebär på den här punkten. Indelningslagen var väl känd i Bollnäs kommun, och jag tycker inte att man kan godta ett sådant villkor – om det nu skall uppfattas som ett sådant – för beslutet, som har ställts i Bollnäs. Man kan inte köpslå om kommunindelningar. Vi har, precis som herr Westberg i Ljusdal tidigare sagt i Älftadebatten här i kammaren, försökt följa folkviljan så som den redovisas av de bägge fullmäktigeinstitutionerna, och vi är inte beredda att dagtinga med den folkviljan. Antingen tycker man att Älfta hör till Ovanåker, eller inte. Det ställningstagandet har inget pris som statsmakterna skall betala.

Herr WESTBERG i Ljusdal (fp):

Herr talman! Det låter underligt för mig när herr kommunministern säger att detta inte är någon unik situation. Mig veterligt har det inte hänt sedan vi antog den nya lagen om indelningsändring att man rivit upp ett av regeringen fattat beslut och gjort en indelningsändring.

Den ena kommunen har satt som villkor för att gå med på indelningsändringen – det föreligger ingen framställning från den kommunen – att man skall få kompensation för de kostnader som uppkommer i sammanhanget. Det här måste, herr kommunminister, vara en alldeles unik situation.

Enligt min mening bör regeringen handla just mot Bollnäs kommun. Nu säger också statsrådet att om det skulle visa sig att ekonomin blir försämrad så finns det möjlighet att söka extra skatteutjämningsbidrag. Den möjligheten har jag också förutsatt skulle kunna komma in fråga. Men jag tycker att det hade varit ännu bättre om regeringen velat gå den andra vägen och lägga fram förslag om anslag till Bollnäs kommun för de extra kostnader som uppkommer i sammanhanget.

Jag vill påminna om vad kammarkollegiet uttalade i sitt tillstyrkande: Oavsett de ekonomiska konsekvenserna för Bollnäs kommun medför ändringen behov för kommunen av ändring i planläggningen av den kommunala verksamheten och av omdisponering av förvaltningsapparaten i sådan utsträckning att olägenheterna måste anses avsevärda.

Detta drabbar Bollnäs utan egen förskyllan därför att regeringen tidigare fattat ett felaktigt beslut och gjort en kommunindelning som inte alla de berörda kunde godta.

Herr kommunministern GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag avstår från att göra en historieskrivning i Älftaärendet. Älfta har inte hela tiden velat gå över till Ovanåkers kommun, man har också velat gå till Bollnäs. Jag tror inte att vi i den här frågan kan ta hänsyn till ett tidigare fattat beslut, utan vi får hålla oss till det nu fattade beslutet.

Jag är själv verksam i en kommun där man tre gånger har överfört stora områden till en annan kommun. Inte har vi fått någon ersättning

Måndagen den
17 maj 1976

*Om kompensation
till Bollnäs kommun
för kostnader för
ändrad kommunin-
delning*

för de kostnader som uppstått därigenom trots att detta skett mot ifrågavarande kommuns vilja. I det här fallet har det skett med kommunens samförstånd. Det villkor som Bollnäs kommun tog in kan jag inte fatta på annat sätt än att kommunen fann att en ändring skulle ge en mer ändamålsenlig kommunindelning, och en begäran om särskilda statsbidrag kan inte godtas som ett villkor för att acceptera ändringen.

Vad sedan angår frågan om indelningsändringen kan medföra kostnader för Bollnäs kommun anser jag att det kan bedömas först senare. Mycket beror på hur indelningsändringen praktiskt genomförs, hur stor del av personalen som går över till Ovanåkers kommun. Skulle Bollnäs kommuns ekonomiska ställning bli ohållbar föreligger, som jag sagt, möjlighet att söka extra skatteutjämningsbidrag.

Vidare har herr Westberg i Ljusdal ännu inte haft möjlighet att få uppgift om den reglering av de ekonomiska förhållandena som regeringen beslutat om; beskedet har expedierats i dag till Bollnäs kommun. Jag kan föreställa mig att det beskedet också kommer att ge vid handen att det inte föreligger så starka skäl som frågeställaren gör gällande för att särskild ersättning skall utgå.

Herr WESTBERG i Ljusdal (fp):

Herr talman! Det var intressant att kommunministern inte vidhöll sitt tidigare besked att ändringar är vanliga, efter det att vi antagit den senaste utformningen av lagen om kommunal och ecklesiastik indelning. Det här är en unik situation som därför bör behandlas på ett speciellt sätt. Det kan jag inte komma ifrån.

Jag skall med intresse ta del av vad som överlämnats till Bollnäs kommun i dag. Det är klart att det kan påverka ställningstagandet.

Vad jag finner angeläget är att man respekterar det som Bollnäs kommun anförde i sin tillstyrkan av kommunindelningsändringen – där kommunen klart sade ifrån att ändringen tillstyrktes under en bestämd förutsättning. Kommunministern har sagt i TV, i samband med detta beslut, att båda kommunerna var ense – men han måste väl ändå ha med i bilden den uppfattning Bollnäs kommun har gett till känna.

Herr kommunministern GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag anser fortfarande inte att man kan köpa och sälja kommundelar. Här har Bollnäs kommun funnit att man skulle uppnå en mer ändamålsenlig kommunindelning om Alfta fördes över till Ovanåker. Det har regeringen bifallit. Villkoret om statsbidrag kan inte anses vara en särskild omständighet. Dessutom borde förslagsställarna ha varit väl underkunniga om att sådana möjligheter till statsbidrag inte finns. Indelningslagen var inte okänd för Bollnäs kommun och inte för förslagsställarna heller.

Herr WESTBERG i Ljusdal (fp):

Herr talman! Nej, indelningslagen var inte okänd, men det förfarande som tillämpats i detta sammanhang hade inte använts tidigare. Man visste ingenting om hur det hela skulle komma att verka. Man tog naturligtvis inom kommunen för givet att regeringen, om den gör om ett fattat beslut, skulle ta konsekvenserna. Det är så man har bedömt saken.

Herr kommunministern GUSTAFSSON:

Herr talman! Regeringen har endast bifallit en framställan från två kommuner. Det kan vi näppeligen kritiseras för.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Föredrogs och hänvisades

Motioner

1975/76:2556 yrkandet 1 till skatteutskottet och i övrigt till finansutskottet

1975/76:2557 yrkandena 2 och 3 till skatteutskottet samt i övrigt till finansutskottet

1975/76:2558 yrkandet 1 till skatteutskottet och i övrigt till finansutskottet

1975/76:2559 till skatteutskottet

§ 5 Föredrogs men bordlades åter

finansutskottets betänkanden 1975/76:37 och 38

skatteutskottets betänkande 1975/76:61

socialförsäkringsutskottets betänkanden 1975/76:37 och 39

socialutskottets betänkanden 1975/76:43, 44, 47 och 48

trafikutskottets betänkande 1975/76:25

jordbruksutskottets betänkande 1975/76:44

näringsutskottets betänkande 1975/76:61

inrikesutskottets betänkande 1975/76:42

civilutskottets betänkanden 1975/76:29 och 30

§ 6 Herr talmannen meddelade att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde skulle inrikesutskottets betänkande nr 42 och näringsutskottets betänkande nr 61 i nu nämnd ordning uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden.

§ 7 Anmälades och bordlades

Proposition

1975/76:212 med förslag till godkännande av avtal mellan Konungariket Sveriges regering och Folkrepubliken Polens regering för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet samt ett till avtalet fogat protokoll

Nr 128

Måndagen den
17 maj 1976

*Om kompensation
till Bollnäs kommun
för kostnader för
ändrad kommunin-
delning*

Måndagen den
17 maj 1976

Meddelades att följande fråga framställts

*Meddelande om
fråga*

den 17 maj

1975/76:367 av herr *Hagberg* i Borlänge (vpk) till herr arbetsmarknadsministern om tidpunkten för införande av en femte semestervecka:

Den femte semesterveckan skall enligt semesterkommitténs förslag införas fr. o. m. 1977. Detta förslag har rönt starkt stöd ute på arbetsplatserna. Främst gäller det dem som arbetar inom den tunga industrin och som många gånger har de hårdaste jobben och den sämsta arbetsmiljön. Flera stora lokala fackföreningar har uttalat att den femte semesterveckan inte skall senareläggas.

Mot bakgrund av det anförda vill jag rikta följande fråga till arbetsmarknadsministern:

Av vilken orsak ämnar regeringen uppskjuta genomförandet av fem veckors semester till 1978?

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren kl. 15.15 att ajournera sina förhandlingar till kl. 17.00, då de till dagens bordläggning anmälda utskottsbetänkandena väntades föreligga.

§ 9 Då förhandlingarna kl. 17.00 återupptogs anmäldes och bordlades

Justitieutskottets betänkanden

1975/76:37 med anledning av propositionen 1975/76:113 med förslag till lag om ändring i brottsbalken m. m. (angående fylleristrafrets avskaffande m. m.) jämte motion

1975/76:38 med anledning av propositionen 1975/76:100 såvitt gäller anslag till nybyggnad i kvarteret Kronoberg i Stockholm

1975/76:45 med anledning av propositionen 1975/76:205 med förslag till lag om immunitet och privilegier i vissa fall, m. m.

Utrikesutskottets betänkanden

1975/76:14 med anledning av propositionen 1975/76:100, i vad avser internationellt utvecklingssamarbete m. m., jämte motioner

1975/76:17 med anledning av propositionen 1975/76:203 om medel för det nordiska ministerrådets allmänna budget år 1977 m. m.

1975/76:18 angående uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1975/76:43 med anledning av propositionen 1975/76:188 om ändrade regler för sjömanspension

§ 10 Kåmmaren åtskildes kl. 17.01.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert

Nr 128

Måndagen den
17 maj 1976
